Į LAISVĘ

Nr. 34 Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VIII. 1 Penktadienis

Ukrainoje vejamos sumuštos sovietų armijos

Vyr. karo vadovybės pranešimas

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VII. 31. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Besivydamos Ukrainoje sumuštas rusų armijas, karinės vokiečių pajėgos giliai įsiveržė į atsitraukiančius priešo kariuomenės dalinius.

Į rytus nuo Smolensko priešo apsupimo žiedas dar labiau susiaurintas.

Estijoje kavojantieji junginiai nustūmė priešą į šiaurę.

Praėjusią naktį kovos lėktuvai **sėkmingai bombardavo karinius taikinius Maskvoje ir geležinkelių mazgą Oriolą.**

Atlanto vandenyne povandeniniai laivai vijosi išsklaidytus priešo laivų vilkstinės likučius ir nuskandino dar penkis ginkluotus prekybos laivus, bendros 24.000 tonų talpos.

Iš viso per tuos karo veiksmus jūroje priešas neteko 140.500 tonų talpos laivų.

Kovoje prieš Angliją vokiečių lėktuvai, numetę bombų, labai apgadino vieną didelį prekybos laivą į rytus nuo Lowestofto. Taip pat karinės vokiečių oro pajėgos praėjusią naktį bombardavo aerodromus Anglijos pietryčių ir pietvakarių dalyje. Apie 40 britų lėktuvų, kurie lėktuvnešio buvo šiaurinėje Ledinuotojo vandenyno dalyje nuvežti iki Kirkeneso uosto, mėgino pulti tą uostą. Tas jų mėginimas nuėjo niekais.

Per ten įvykusias oro kautynes priešas neteko 23 lėktuvų.

Vokiečių zenitinė artilerija ir laivyno artilerija numušė dar penkis priešo lėktuvus. Viršum Vokiečių įlankos iš vieno aštuonių anglų bombonešių junginio vokiečių naikintuvai numušė penkis priešo lėktuvus. Vokiečių karo laivyno pajėgos sunaikino tris britų kovos lėktuvus.

Praėjusią naktį keliose vakarų Vokietijos vietose britų lėktuvai numetė padegamųjų ir sprogstamųjų bombų. Civilinių gyventojų tarpe yra keletas užmuštų ir sužeistų.

Anglų lėktuvai bombardavo Suomiją

Buvo pulti du šiaurės uostai — Liinahamari ir Petsamo

HELSINKIS. E. Žiniomis iš gerai informuotų suomių sluoksnių, liepos 30 dieną

anglų lėktuvai puolė suomių Šiaurės Ledjūrio uostus Liinahamari ir Petsamo.

Šiuose veiksmuose dalyvavo apie 30 bombonešių ir kovos lėktuvų. Bombos pataikė į švedų pusėje esančius įrengimus, o taip pat padarė kitų materialinių nuostolių. Keli puolantieji lėktuvai buvo numušti. Suomių politiniuose sluoksniuose ta proga pastebima, kad Šiaurės Ledjūrio uostų puolimas iš anglų pusės rodo, jog

Anglija dar prieš formalų diplomatinių santykių su Suomija nutraukimą pradėjus tikrus karo veiksmus.

Čia pareiškiama, kad suomių užsienių reikalų ministerija dėl šito neišprovokuoto puolimo pasiųs protesto notą.

STOCKHOLMAS. VII-31. E. Britų admiralitetas per radiją paskelbė komunikatą, kuriame pranešama, kad anglų laivyno lėktuvai puolė suomių uostą Petsamo. Komunikate pažymima, kad tai yra pirmas kartas, kada Anglija puola Suomiją.

Anglų ir sovietų aviacija kartu puolė šiaurės Norvegijos uostą

Šie priešo mėginimai buvo atremti su didžiuliais anglams nuostoliais

BERLYNAS. E. Ryšium su liepos 31 dienos vyriausiosios kariuomenės vadovybės pranešimu, DNB iš karinių šaltinių papildomai patyrė dar šių žinių:

Liepos 30 dieną britų torpediniai lėktuvai kartu su keliais sovietų lėktuvais puolė Norvegijos uostą prie Ledinuotojo vandenyno — Kirkenesą. Tiems veiksmams anglai pasinaudojo dviem savo lėktuvnešiais. Lygiai taip pat, kaip ir jų nepavykusioje ofenzyvoje prieš Lamanšo pajūrį, ir šį kartą britų kovos lėktuvus lydėjo didelis naikintuvų skaičius. Vokiečių gynimasis ir šioje vietoje pasirodė toks pat sėkmingas, kaip ir visuose kituose frontuose. Iš 40-ties Kirkeneso puolime dalyvavusių britų lėktuvų buvo numušti 28 lėktuvai.

Didžiausia jų dalis buvo numušta oro kautynėse, o kitus numušė zenitinė ir karo laivyno artilerija.

Per šį atremtą britų puolimą vėl pasitvirtino vokiečių karinių oro pajėgų pranašumas tiek savo ginklų kokybe, tiek ir savo kariais. Taip pat ir ši nauja siekiančių padėti sovietams britų puolimo forma aiškiai rodo, kad britai tesiekia tik politinio ir propagandinio pobūdžio rezultatų. Naujas britų nepasisekimas šiaurinėje Norvegijoje ir tuo pat metu numušimas penkių britų kovos lėktuvų viršum Vokiečių įlankos garbingai įsijungia į tų vokiečių gynybinio pobūdžio laimėjimų skaičių, kuriuos nuolat pasiekia visuose frontuose jų karinės oro pajėgos ir zenitinė artilerija. Britų vadovybei nesuteikė tikrų laimėjimų nė vienas ligšiol mėgintas jų lėktuvų puolimas. Priešingai, visi tie puolimai britų karinėms oro pajėgoms pasidarė skaudžiausių nuostolių šaltiniu. Šis britų oro pajėgų puolimų nepasisekimas dabar atrodo nepaprastai reikšmingas, nes juk ne paslaptis, kad didžiausia dalis vokiečių lėktuvų šiuo metu yra sutelkta sovietų fronte. Jei vokiečių gynimasis duoda tokių gerų rezultatų, tatai rodo, kad tiek britų oro pajėgų įgulos, tiek ir jų ginklai nėra visiškai tobuli.

8-tą kartą vokiečių oro pajėgos bombardavo Maskvą

Rytų fronte praėjusią naktį vokiečių karinės oro pajėgos aštuntą kartą puolė Maskvą. Tuo pat metu vokiečių lėktuvai sėkmingai bombardavo į pietus nuo Maskvos esančio svarbaus susisiekimo mazgo Oriolo geležinkelių ir kitų susisiekimo kelių įrengimus.

Tiek bombarduodami Maskvą, tiek bombarduodami Oriolą, vokiečių lėktuvai neturėjo jokių nuostolių.

Pačioje Rytų fronto zonoje, kaip ir anksčiau, vyksta smarkios kovos, kurios nepakeičia tos faktinės padėties, kad vokiečių puolimas visur sėkmingai vyksta toliau. Dar ne visiškai išvalyti tie plotai, kuriuose pačiu paskutiniu metu buvo apsupti priešo kariuomenės daliniai.

Tačiau niekur toms sovietų apsuptoms dalims nepavyko išsilaisvinti bei išsiveržti iš vokiečių apsupimo ir spaudimo, nors sovietai pakartotinai su įnirtimu mėgino pulti.

Visiems tiems sovietų mėginimams prasiveržti nuėjus niekais, jau šiandien galima tvirtinti, kad **sovietų armija vėl yra netekusi svarbiausių ir brangiausių savo dalių.**

Tas vokiečių povandeninių laivų laimėjimas, apie kurį buvo vakar pranešta, buvo labai sėkmingas dar ir dėl to, kad, išsklaidžius Atlanto vandenyne užpultąją laivų vilkstinę, buvo nuskandinti dar penki priešo prekybos laivai.

Vien tik per šiuos povandeninių laivų veiksmus bendri priešo nuostaliai padidėjo iki 140.500 tonų.

Taip apvalius Atlanto vandenyną, kiekvieno atskiro laivo sunaikinimas šiuo metu turi daugiau reikšmės, negu prieš pusę metų, nes, sunaikinus iš viso 13 milijonų tonų talpos britų arba britų reikalams naudojamų laivų, smarkiai jaučiamas kiekvienas naujas šimto tūkstančių ir daugiau tonų talpos laivų netekimas.

Rooseveltas priėmė sovietų karinę misiją

VAŠINGTONAS. VII. 31. ELTA. Prezidentas Rooseveltas ketvirtadienį priėmė čia viešinčią Sovietų Sąjungos karinę delegaciją, vadovaujamą generolo leitenanto Golikovo. Kaip žinoma, ši delegacija atvyko į Jungtines Valstybes perduoti užsakymų ginklavimo srityje. Pasikalbėjime taip pat dalyvavo sovietų ambasadorius Umanskis.

HOPKINSAS GALI UŽSUKTI IR Į KINIJA

NEW YORKAS. VII. 31. ELTA. „Associated Press" praneša iš „patikimų Londono sluoksnių", kad Hopkinsas iš Sovietų Sąjungos į Jungtines Valstybes grįš ne per Londoną. Tai reiškia, kad jis, greičiausiai, grįšiąs per Tolimuosius Rytus. Spėjama, kad Hopkinsas pasinaudos proga apsilankyti Kinijoje.

PERAUS KARIUOMENĖ TEBEPUOLA

LIMA. VII. 31. ELTA. Liepos 31 d. vietos rytinė spauda skelbia pranešimus iš Quito ir Gayaquilio, kuriais Peraus kariuomenė, kovodama toliau, užėmė Macarą ir pasistūmėjo ligi Sabianogo, Szorarangos ir Cariamangos. Maži Peraus karo laivai prie Jambelio ir Bolivaro uoste apšaudė Ekvadoro laivus. Peraus lakūnai bombardavo Machalos ir Pasajės vietoves. Peraus lėktuvai perskrido Ekvadoro Guayaquilio uostą ir numetė atsišaukimų prieš Ekvadoro „agresiją". Ekvadoro kariuomenės pranešimuose Perus kaltinamas už padarytus puolimus.

VAŠINGTONAS. E. Prezidentas Rooseveltas pasirašė įstatymą, kuriuo bus statomi naftos vamzdžiai iš Jungtinių Valstybių vakarų į rytų pakraščius. Šiuo įstatymu privatinės bendrovės galės pasinaudoti vyriausybės skirtais kreditais.

Ko Hopkinsas sėdi Maskvoje

BERLYNAS. E. Berlyno politiniuose sluoksniuose manoma, kad specialaus Roosevelto įgaliotinio Harry Hopkinso kelionė į Maskvą yra susijusi su JAV paramos teikimu Sovietų Sąjungai jos kovoje prieš Europą. Tų sluoksnių nuomone, lankydamasis sovietų sostinėje, Hopkinsas su bolševikų valdovais aptars Amerikos pagalbos teikimo būdus. Pusiau oficialių vokiečių sluoksnių nuomone, Roosevelto specialaus įgaliotinio atsilankymas Maskvoje

galutinai įrodo tamsius Jungtinių Valstybių ketinimus paremti bolševizmo veržimąsi į Europą.

Kadangi Jungtinėse Valstybėse — kaip ryšium su tuo buvo šiandien pareikšta Wilhelmstrassėje — gerai yra pažįstamas tas teroras ir tie nusikaltimai, kuriuos bolševikai yra darę paskutiniais metais jų valdžion patekusiuose kraštuose, tai, vokiečių nuomone,

praktiškai Sovietų Sąjungos rėmimas prilygsta minėtiems jos padarytiems nusikaltimams.

STOCKHOLMAS. E. Dėl vakardienos pasikalbėjimo tarp Stalino ir Harry Hopkinso Reuteris papildomai praneša, kad

Hopkinsas patikinęs Staliną, kad Jungtinės Valstybės sutinkančios tuoj pradėti tiekti Sovietų Sąjungai karo medžiagą.

Karo medžiaga bus tiekiama, vis viena kaip ilgai truktų karas.

Britų agentūra toliau pateikia tekstualiai Hopkinso pareiškimus spaudai. Jie skamba šitaip: „Aš pranešiau Stalinui, kad

mes sekame Sovietų Sąjungos mūšį su didžiausiu pasigėrėjimu".

Dėl Stalino rašto Rooseveltui Hopkinsas pareiškė, kad Stalinas pareiškęs Jungtinių Valstybių prezidentui savo pasitenkinimą dėl pasiūlytos pagalbos ir išreiškė savo įsitikinimą, kad Amerikos prezidentas ir gyventojai neapsivils, pasitikėdami Sovietų Sąjunga, kuri suvaidins savo vaidmenį kovoje prieš Hitlerį.

Hopkinso palydovų tarpe yra Jungtinių Valstybių brigados generolas Joseph Mc. Karney.

Reicho spaudos šefo 10 m. veiklos sukaktis

BERLYNAS. E. Reicho spaudos šefas Dr. Dietrich rugpiūčio 1 d. susilaukia savo, kaip NSDAP Reicho spaudos šefo veiklos, 10 metų sukakties. Vienas svarbiausiųjų Dr. Dietricho laimėjimų buvo — pateikimas įrodymų, kad taip vadinamos demokratinės spaudos laisvės niekuomet nebuvo priešingai, ji tėra tik priedanga tos spaudos priklausomybei nuo savo pinigų davėjų užmaskuoti. Dr. Dietrich griežčiausiu būdu vedė kovą su plutokratinės spaudos melu. Dar toli prieš karui prasidedant jis tą spaudą perspėjo dėl jos elgesio, pabrėždamas, kad ji užsitrauks sunkią karo atsakomybę, jei nesiliaus nuodijusi tautų santykių ir skleidusi neteisingas žinias. Šia prasme yra pagarsėjusi jo knyga „Pasaulinė spauda be kaukės". Taip pat susidomėjimą sukėlė jo gausios kalbos ir straipsniai šių dienų problemomis, pavyzdžiui, jo kalba vokiečių studentams, pasakyta Berlyno universitete 1937 m., liečianti problemą „Visuomenė ir asmenybė".

Anglų pasiuntinybė Helsinky varė šnipinėjimo darbą

Intelligence Service teikusi bolševikams žinių

HELSINKIS. E. Helsinkyje pasklido labai sensacingų gandų apie anglų pasiuntinybės Helsinkyje veiklą. Greta pasiuntinybės labai plačiai veikė Intelligence Service. Turimomis žiniomis, vienuose pasiuntinybės rūmuose veikė radijo siųstuvas. Visame krašte buvo išsiplėtęs agentų tinklas.

Kai kurie sovietų karo veiksmai, prasidėję pagal apskaičiavimą iki minutės, kaip čia spėjama, buvo susiję su anglų veikla.

Prieš kelias dienas toli šaudančios sovietų patrankos nuo jūros pusės šaudė į privačią Suomijos valstybės prezidento vilą viename pajūrio mieste. Į vilą buvo pradėta šaudyti praėjus tik kelioms minutėms po to, kai čia atvyko pats prezidentas. Tiesa, šūviai nepataikė.

„Helsingin Sanomat" praneša iš Londono, kad ir anglų spauda atvirai pripažįsta anglų pasiuntinybės Helsinkyje veikimo reikšmę. Pavyzdžiui, „Daily Herald" rašo, kad anglų pasiuntinybė Helsinkyje yra labai naudinga stebėjimų ir žinių gavimo vieta. Anglija stengusis šitą vietą ko ilgiausiai išlaikyti, o sovietai mokėję ją vertinti.

NAUJA VOKIETIJOS NOTA ARGENTINAI

BUENOS AIRES. E. Ryšium su Vokietijos diplomatinių paketų pagrobimu, Vokietijos pasiuntinybė įteikė vakar Argentinos užsienių reikalų ministerijai naują notą, kurioje yra keturi reikalavimai. Visu pirma, Argentinos vyriausybė prašoma nustatyti, kur dingo paketų užraktai, plombos ir kiti priedai. Toliau prašoma sudaryti atitinkamą parlamento komisiją, kuri konstatuotų, ar grąžintuose paketuose nieko netrūksta. Be to, reikalaujama pateikti tariamai atrastą, aiškiai suklastotą, dokumentą, jei toks dokumentas iš viso egzistuoja. Pagaliau reikalaujama nubausti visus tuos, kurie prisidėjo prie diplomatinių paketu pagrobimo.

VAŠINGTONAS. E. Prezidentas Rooseveltas buvusį Jungtinių Valstybių pasiuntinį Graikijai Lincolną Masveas paskyrė pirmuoju Jungtinių Valstybių pasiuntiniu Islandijai. JAV iki šiol Islandijoje atstovavo konsulas.

Du oro mūšiai

BERLYNAS. E. Vokiečių naikintuvai, liepos 30 d. skraidę Norvegijos pasieniu, turėjo atkaklią oro kovą su britų kovos lėktuvais. „Skrisdami ratu aplink vieną fjordą, pagavome toli priešakyje esančio aviacijos žinių tarnybos posto radiogramą, kurioje mums buvo pranešama, kad atskrenda anglų lėktuvai“, informuoja vienas pasižymėjęs vokiečių pilotas. „Tuojau pakeitėme kryptį ir nuskridome pasitikti britų puolikų. Staiga maždaug už 2.000 metrų pamatėme horizonte trikampių skrendančius devynis bombonešius. Nieko nelaukę pakilome aukštyn, pasikeldami aukščiau britų mašinų, kad galėtume žaibo greitumu nert į britų lėktuvų junginį. Mūsų kulkosvaidžiai sutarškėjo. Vis tirštesnis darėsi šviečiančių kulkų spiečius aplink torpedinius lėktuvus, kol trys iš jų, gerai pataikyti, nusivertė žemėn. Lyg išbaidytas širšių spiečius, britai beregint išsisklaidė kas sau. Prasidėjo pašėliški oro manevrai.

Vokiečių ir britų mašinos susivėlė į vieną neatmezgiamą mazgą.

Britai netrukus susilaukė naujos puolikų bangos pastiprinimą ir norėjo mus savo gausumu nublokšti. Tačiau mūsų Messerschmittų ugnies pajėgumui jie pasirodė nepriaugę. Mes dėjome į savo kulkosvaidžius vieną šovinių juostą po kitos.

Iš penkių priešo lėktuvų ištryško skaidrios liepsnos, ir jie vienas po kito nukrito į jūrą.

Kaip šios pirmosios puolikų bangos, lygiai taip pat ir kitos atskrendančios britų mašinos buvo vokiečių naikintuvų sulaikytos ir nugalėtos. Laivyno artilerija ir priešlėktuvinės baterijos geležine juosta užtvėrė pakraštį, ir į tą juostą sudužo visi britų lėktuvai, mėginusieji įskristi į pakraščio sritį. Bendradarbiaujant visoms vokiečių priešlėktuvinių ginklų rūšims

buvo sunaikinta 30 britų lėktuvų.

BERLYNAS. E. Vokiečių „Messerschmitto“ naikintuvai, kurie liepos 30 dieną pietinėje rytų fronto dalyje sėkmingai bombardavo sovietų transporto voras, grįždami susitiko su stipriu sovietų naikintuvų junginiu. Sovietų lėktuvai stačiai puolė vokiečių lėktuvus, bet tuo tarpu vokiečių lėktuvai į juos atidengė savo ginklų ugnį. Sovietų lėktuvai pasitraukė ir mėgino „Messerschmitto“ lėktuvus pulti iš sparno. Tačiau bolševikų naikintuvai neapskaičiavo vokiečių lėktuvų judrumo, ir kiekvienas jų manevras buvo laiku atmuštas, o lėktuvų pabūklai nuolat šaudė į sovietų lėktuvus. Po to, kai jau penki sovietų lėktuvai degdami nukrito, į oro kovą įsikišo sovietų zenitinė artilerija,

šaudydama be jokios atodairos, nepaisydama savo naikintuvų.

Sovietų zenitinės artilerijos granatos sprogo toli nuo vokiečių lėktuvų, o vokiečių naikintuvai numušė dar šešis priešo lėktuvus.

Pakeitimai prancūzų diplomatų tarpe

VICHY. E. Prancūzijos vyriausybė paskyrė buvusį savo įgaliotinį per paliaubų sutarties pasirašymą Turine, Guirin Marie Hubert Guereną, Prancūzijos pasiuntiniu Helsinkyje. Ligšiolinis Prancūzijos pasiuntinys Helsinkyje Carra de Vaux Saint Cyras perkeltas kaip pasiuntinys į Stockholmą. „Service des Ouvres Francaises à L'Etranger“ (Prancūzijos vidaus reikalų ministerijos propagandos ir kultūros užsienyje žynybos) vadovu paskirtas buvęs pasiuntinys ir ligšiolinis užsienių reikalų ministerijos vieno departamento vicedirektorius Jean Marie Maurice Juliere.

Be šių paskyrimų Prancūzijos vyriausybės žinios skelbia dar eilę pakeitimų antraeiliuose užsienių reikalų ministerijos postuose. Atsistatydino užsienių reikalų ministerijos juriskonsultas Basdevant. Atleisti iš pareigų pasiuntinybių sekretoriai Baelenas (Ankaroje), Bougneras (Ankaroje), Offroy (Salonikuose), be to, konsulai Chancelis (Bukarešte) ir Voillery. Jie nesilaikė vyriausybės direktyvų ir veikė iš dalies anglų ir generolo de Gaulle naudai.

Be to, vyriausybės žiniose yra eilė dekretų, kuriais dėl karo įvykių panaikinama užsienių atstovybės Belgrade, Jeruzalėje, Jafoje, Spalato, Southamptone ir kitur.

PARYŽIUS. E. Didžioji naujosios Prancūzijos literatūros premija paskirta Margravou už jo romaną „La Vipère Rouge“. Laikraščio „Les Nouveaux Temps“ paskirta literatūros premija siekia 10.000 frankų. Jury komisiją sudarė Abel Bonnard, Sacha Guitry, Albert de Chateubriand ir Jean Saurezas. Premijuotasis romanas buvo išrinktas iš daugiau kaip 100 atsiųstų veikalų.

PARYŽIUS. E. „Petit Parisien“ praneša, kad vienam prancūzų lakūnui pavyko iš Bizertos (Tunise), tiesiai nuskristi į Prancūzų Somaliją. Lakūnas nusivežė vieną toną pašto siuntinių ir vaistų Prancūzų Somalijos gyventojams, kurie dėl anglų blokados buvo visiškai nuo Prancūzijos atskirti.

Žinios iš Rytų fronto

BERLYNAS. VII-31. ELTA. Liepos 30 d. sovietų daliniai vėl veltui mėgina išvaduoti Smolensko srityje apsuptąją, galutinio sunaikinimo laukiančią sovietų kariuomenę. Prieš vokiečių pozicijas buvo pasiųsti į pietus nuo Viazmos buvusieji sovietų pėstininkai, kuriuos rėmė šarvuočiai.

Tačiau visi sovietų puolimai buvo su dideliais nuostoliais atmušti.

Papildomieji vokiečių pėstininkų junginiai sunaikino 28 sovietų šarvuočius ir išsklaidė du Sibiro šaulių pulkus.

BERLYNAS. VII-31. ELTA. Liepos 30 d. buvo visiškai sunaikintas į vakarus nuo Peipuso ežero apsuptas sovietų pėstininkų pulkas. Bolševikai pakartotinai mėgino prasiveržt tarp maždaug kilometrą viena nuo kitos esančių dviejų girių. Visai atvira, be jokios priedangos vietove sovietų kareiviai plačiomis bangomis veržėsi į vokiečių kulkosvaidžių ir granatsvaidžių ugnį. Du mėginimai nepavyko. Kuomet trečioji banga, sustojusi, ruošėsi grįžti atgal, vokiečių kareiviai

išgirdo staiga rusų užnugaryje kulkosvaidžių tratėjimą.

Jie matė, kaip daugelis sovietų kareivių pargriuvo. Pasirodė, kad

politiniai komisarai, stengdamiesi sulaikyti traukimąsi, įsakė šaudyti į savo pačių kareivius. Iš abiejų pusių bešaudant, tas puolimas galutinai sužlugo.

BERLYNAS. VII-31. ELTA. DNB patiria, kad per didžiąsias kautynes Smolensko srityje vokiečių lėktuvai liepos 30 d. sunaikino 27 priešo patrankas ir 33 tankus. Puolant apsuptųjų rusų dalinių gurguoles, buvo sunaikinta 140 sunkvežimių.

Vokiečių oro pajėgos ir liepos 30 d. smarkiai ir sėkmingai tebepuolė visame Rytų fronte sovietų voras, lauko ir kitokius sustiprinimus. Į pietus nuo Kijevo buvo sėkmingai bombarduota sovietų motorizuotos kolonos ir stiprūs kariuomenės junginiai. Buvo sunaikinti geležinkelių įrengimai ir didelis kiekis sunkvežimių.

BERLYNAS. VII-31. ELTA. Vokiečių kovos lėktuvai liepos 30 d., saugojami naikintuvų, puolė už sovietų pozicijų, į rytus nuo Smolensko, esantį aerodromą.

Aerodrome buvo šimtai stambiųjų Martino tipo bombonešių, naikintuvų ir Maksimo Gorkio tipo transporto lėktuvų.

Vokiečių lėktuvai numetė bombas į išsirikiavusias sovietų mašinas, daugybę jų sunaikindami, padegdami angarus ir palikdami aerodrome gilias bombų išrautas duobes.

BERLYNAS. VII. 31. ELTA. DNB patyrė, kad liepos 30 dieną šiauriniame Rytų fronto ruože vokiečių kariuomenės daliniai baigė apsupti sovietų divizijas. Sunaikintos dalys tų septynių sovietų divizijų, kurioms jau ir anksčiau buvo padaryta didelių nuostolių.

Tūkstančiai sovietų karių paimta į nelaisvę.

Į vokiečių rankas iš nugalėtų sovietų kariuomenės dalinių pateko penki artilerijos pabūklai, 23 prieštankinės patrankos, dvi priešlėktuvinės apsaugos patrankos ir 68 kulkosvaidžiai. Be to, buvo sunaikinta arba paimta 78 sunkvežimiai, daugelis tankų, septynios zenitinės artilerijos baterijos, visa reikalinga municija ir kita karo medžiaga. Paėmus bolševikų karius į nelaisvę, į vokiečių rankas pateko tūkstančiai šautuvų.

BERLYNAS. VII. 31. ELTA. DNB patyrė, kad vokiečių kariuomenės daliniai liepos 30 d. Rytų fronto pietuose sutriuškino naujas stiprias sovietų pozicijas ir prasiveržė toliau į rytus.

* * *

BERLYNAS. VII. 31. ELTA Agentūrai DNB pranešama, kad liepos 30 dieną, atlikdamas žvalgybos skraidymus viršum Ukrainos, vienas slovakų lėktuvas, sugedus motorui, buvo priverstas nusileisti javų lauke už sovietų fronto linijų. Kitu lėktuvu skridęs lakūnas, nieko nedelsdamas, nusileido toje vietoje, kur buvo iššokęs iš savo sugedusio lėktuvo slovakų lakūnas, paėmė jį ir, patalpinęs ant savo lėktuvo sparno, nuskrido su juo iki slovakų bazės. Savo drąsiu ir ryžtingu žygiu tas lakūnas išgelbėjo nuo nelaisvės priverstą nusileisti slovakų pilotą.

Halifaxas tarėsi su Rooseveltu

VAŠINGTONAS. VIII. 1. ELTA. Britų ambasadorius Halifaxas ilgesnį laiką tarėsi su prezidentu Rooseveltu. „New York Herald Tribune“ žiniomis, buvo aptarta padėtis Tolimuosiuose Rytuose ir kariniai klausimai, liečią Sovietų Sąjungą. Lordas Halifaxas savo pareiškime spaudoj prisipažino, kad buvo svarstoma padėtis Tolimuosiuose Rytuose ir kiti ateities klausimai.

VAŠINGTONAS. E. United Press žiniomis, užsienių reikalų ministerio pavaduotojas Wellesas pareiškė, kad japonų laivai gali įplaukti į Jungtinių Valstybių uostus ir čia iškrauti savo krovinius. Tačiau iškrautoms prekėms bus pritaikyti kreditų įšaldinimo ir licencijų nuostatai.

KINAI SUNAIKINO VISUS TILTUS IR KELIUS PRIE PRANCŪZŲ INDOKINIJOS SIENOS

TOKIO. E. Domei agentūra praneša iš Saigono, kad ryšium su japonų karinių pajėgų išlaipinimu Prancūzų Indokinijoje, Čangkaišekas įsakė savo kariniams vadams tuojau sunaikinti pasienio srityje iki 30 kilometrų gilumon visus tiltus ir kelius.

ZAGREBAS. E. Oficialiai pranešama, kad ir Mandžukuo pripažino nepriklausomą Kroatijos valstybę.

Japonijos J. A. Valstybių incidentas laikomas baigtu

VAŠINGTONAS. VIII. 1. ELTA. Užsienių reikalų ministerio pavaduotojas Sumner Wellesas pranešė, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė priėmė formalų japonų vyriausybės atsiprašymą už Jungtinių Valstybių kanonierinio laivo „Tutuilos“ bombardavimą. Tuo atsiprašymu šis incidentas laikomas baigtu. Japonijos ambasadorius Vašingtone Nomura kartu su savo vyriausybės atsiprašymu pasiūlė atlyginti nuostolius ir užtikrinti, jog bus imtasi priemonių, kad ateityje panašūs incidentai nepasikartotų.

Apie tai Sumner Wellesas pranešė po konferencijos su prezidentu Rooseveltu.

Japonijos ambasadorius Nomura, kaip praneša Associated Press, po savo atsilankymo pas Wellesą pareiškė, jog jis darąs viską, ką tik pajėgia, norėdamas išlaikyti gerus santykius tarp abiejų kraštų. Japonų valdžios organai Tokioje jau prieš tai pareiškė savo apgailestavimą dėl to incidento. Tačiau Jungtinių Valstybių vyriausybė iš karto nebuvo sutikusi laikyti tą incidentą baigtu.

VAŠINGTONAS. E. Laivyno ministeris Knoxas uždraudė Jungtinių Valstybių laivyno spaudos atstovams karininkams skelbti žinias apie laivų judėjimą, technikas smulkmenas apie laivyno ir jo vienetų stiprumą, apie Jungtinių Valstybių laivyno dirbtuvių produktingumą ir pan.

KĘSTUTIS ČERKELIŪNAS

IŠPIRKIMAS

Jį daug kas pažinojo. Aukštaūgį jaunuolį, amžinai pakelta apsiausto apykakle, nerūpestingai užmestu šaliku, nunešiotais, spalvą pametusiais pusbačiais. Jo apsirengimas nieku būdu nepretendavo į paskutinį modelį iš madų žurnalo. Matėsi nerūpestingumas ir aukštarūšė netvarka. Mėgdavo kalbėti aukštu tonu, rieškutėmis lieti išmintį, sugraibytą bolševikų laikraščiuose ar sugautą iš Maskvos radijo.

Kiekvieną kartą, kai jį sutikdavai, jis būtinai prisiplakdavo ir neatkibdavo ilgesnį laiką, žarstydamas naujausias politines paskalas, iškeldamas aibę negerovių politiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime ir primygtinai kaišiodamas mintį persiorientuoti, pasukti Maskvos linkui, pasekti iš Kremliaus sklindančią šviesą. Kalbėdavo ištvermingai, nesivaržydamas, gyvai dirbdamas rankomis. Akys degdavo pasitenkinimu, skruostus išpildavo raudonos dėmės. Jaunuolis virpėdavo ir taip panirdavo į šneką, žaisdavo žodžiais, švaistydavosi posakiais iš vakar perskaitytos knygos, jog pamiršdavo aplinką ir atrodydavo vis vien, ar jo kas klauso, ar ne.

Tos kalbos jam sumaišė gyvenimo kortas. Keletą mėnesių sėdėjo kalėjime, bet ir po to vėl nenutraukdavo filosofijos gijų, kalbėdavo, ginčijosi, net į akis šokdavo. Daugelis į jo kalbas nekreipdavo nė mažiausio dėmesio, laikydavo jį retai pasitaikančiu egzemplioriu, iš kurio galima pasišypsoti, kuriam galima paleisti kandžią pašaipos strėlę. Pasiturį tėvai nežinojo, ką su juo pradėti ir kaip išrauti nežinia kieno užnuodytą galvoseną.

Jis daug skaitė, bet tik vieno stiliaus knygas, kurių pasistengdavo gauti iš panašiai galvojančių, kaip ir kis. Su mokslu ėjo nekaip. Atsistūmęs į septintą klasę ir patupdytas antrus metus, metė gimnazijos suolą ir, užsivožęs ant galvos padriką kepurę, išėjo reformuoti pasaulio. Iš pradžių tėvai galvojo, kad tai jaunatvės karštligiškas pasireiškimas, greit išblėstąs ir susilikviduojąs. Taip sakant, periodas, kurį kiekvienas vienokiu ar kitokiu būdu pergyvena. Tačiau mėnesiai slinko ir padėtis nekito. Ypatingai po vizito kalėjimui tėvų viltys galutinai sudrisko, palikdamos ateičiai itin miglotas perspektyvas.

Daug kas jį užjautė ir gailėjosi jo, kaip suvedžiotos aukos, kuri, nepeprasdama tikrovės, pasuko pragaištingu taku.

Birželio vidurys. Per miestą bildėjo griozdiški tankai, purkštaudami ir negailestingai draskydami grindinį. Padugnės siuto iš pasitenkinimo ir vienur kitur mėtė iš skverų vogtas gėles. Gyventojus sukaustė liūdesys. Girdėjosi aimanos, tiesėsi raukšlės. Tarytum kažkas purvinais batais įlipo į sielą.

Diena po dienos, savaitė po savaitės. Prislopinti, pridusinti žmonės vilko bolševizmo naštą. Po gražiais šūkiais ir kilniausiais pažadais slypėjo kraujo ištroškę budeliai.

Ruduo suvijo į miestą. Prasidėjo mokslas, baigėsi dienos pajūry, žuvų gąsdinimas ežeruose ir nekliudomai skambėjusi daina laukuose. Ten, kur jokio žvalgybos agento, jokio bolševiko. Mieste gi — visuotinė apatija, išglebimas ir nenoras dirbti. Miglos ir klaikuma, skausmas ir širdgėla.

Eidavai į gamtą, kur neatbėgdavo jokia triukšmo gaida, kur niekas netrukdydavo palaimintos ramybės. Sėdėdavai ant suoliuko kur nors ąžuolyne, prisišliejęs prie medžio ir palengva grimzdavai raminančiose mintyse.

Naktis. Visiška tyla. Jokio nereikalingo akordo ar šūkio. Miegas lipdo akis ir taikais nusnūsti.

Ramybė sudrumsta. Kažkas ateina. Krūpteliu. Triukšmas žvyre, kurį sukelia žmogus, grąžina į tikrovę. Pasijuntu nejaukiai, atkraginu galvą ir mechanišku judesiu išsitraukiu laikrodį. Pusė pirmos.

Žingsniai artėja ir vis nejaukiau bruzga žvyro akmenėliai. Jaučiuos lyg nusikaltėlis, užkluptas prie nedoro darbo. Norėčiau pakilti ir eiti tolyn. Bet nieko nedarau. Tarytum prišalęs sėdžiu ir tik tiriamu žvilgsniu įsikertu į ateinantįjį.

Dabar galiu įžvelgti jo menką figūrą, įkritusius pečius. Jis pavargęs, vos velka kojas. Nieko negelbsti smarkesnis mosikavimas rankomis. Tame mosikavime, atrodo, sukauptos paskutinės energijos druožlės. Jėgos baigia jį palikti, jis toli nenužengs. Visiškai ramiai sutinku mintį, jog jis prisės ant mano suoliuko ir valandėlę kvėptels.

Taip, žmogus pasuko prie suoliuko ir sudribo. Paskui pasuko galvą į mane, ir prie kuklios mėnulio šviesos atpažinau seną pažįstamą, peršantį Kremliaus išmintį, pažįstamą, kurio nebuvau matęs visą pusmetį, o gal ir daugiau.

Įsigeidžiau jį paerzinti:

— Tur būt, po raudonosios armijos įžengimo tu kaip inkstas taukuose? Ką gi, svajonės apvainikuotos?

Apsirikau. Skaudžiai apsirikau. Išgirdau atsakymą visiškai ne tokį, kaip buvo galima tikėtis, išbrėžus atminty jo gyvenimo kreivę. Jaunuolis nesišvaistė propagandiniais šūkiais, buvo nusimetęs ilgesnį laiką jį kankinusią naštą. Naštą, kurią ant nepatyrusių, trapių pečių krovė politiniai suvedžiotojai.

Jis pakito. Pradėjo blaiviai galvoti ir stebėtinai tiksliai, be patoso, ramiai ir atseikėdamas kiekvieną žodį, dėstė kraštą ištikusios tragedijos detales, neužmiršdamas pridurti, jog užnikusių skėrių likvidavimas daug kainos, nors išsivadavimas esąs netoli.

Netikėjau ausimis. Iš pradžių pasimaišė mintis, kad tie tikrove ir objektyvumu dengti žodžiai ne kas kita, kaip apgaulė, provokacija, paslėptas mėginimas įtraukti į pinkles. Bet po ilgesnio pasikalbėjimo, išklausęs nuoširdžios išpažinties, patikėjau. Jaunuolis rūpinosi su šaknimis išrauti praėjusių laikų klaidų daigus, atsimokėti už skriaudas, neapgalvotais žodžiais kai kam įbruktas į širdį.

— — —

Po metų. Vokietijos armija miesto gatvėse. Nesulaikoma, kelianti džiaugsmo virpėjimus, verčianti dėkingumo ašaras. Žemėj plieninės kolonos, Kremliaus viešpačių siaubas, erdvėj slysta lėktuvų spiečiai, raudonosios armijos likimo nusakymas.

Ir kaip tik tuo laiku pagalvojau apie jaunuolį, pirmiau mėginusį braidyti padugnių balom, bet susipratusį, vos raudonarmiečiams įsikrausčius į kraštą. Kur jis dabar, džiaugsmo valandą, kai įvyko išvadavimas, apie kurį buvo užsiminęs aną atmintiną naktį? Žinojau, kad jo tėvai išvežti, gal ir jis, nors tuo laiku, kai sunkvežimis stovėjo prie jų buto, jaunuolis buvo išvykęs į Šiaurės Lietuvą.

Tik prieš savaitę nepažįstamas atnešė laišką. Atplėšiau. Tarp kitko:

„.... Rašau jums, nes radau adresą Juozo užrašų knygelėj. Nežinau, ar pažįstate jo artimuosius. Jei taip, praneškite, kad Juozas žuvo nuo bolševikų kulkos, kai šie bėgo iš mūsų miestelio. Gaila šaunaus vaikino, veiklaus ir tokio apsukraus. Daug iš jo tikėjomės, o dabar lenkiame galvą prie naujai supilto kapo. Tačiau ilgai atminsim jo ryžtingą veiklą, nepalaužiamą atsispyrimą bolševikinio režimo kvailoms užgaidoms. Kai kas kalbėjo, kad Juozas pats kažkada buvęs paraudonėjęs. Netikim. O jei tai ir teisybė, tai iš praeities nieko neliko. Tikrai, tai buvo jaunatviškas pasikarščiavimas, kurį jis išpirko savo šiųmetine veikla ir dabar — gaudamas kulką, kai buvo iškabinęs vėliavą, pačią pirmąją mūsų miestelyje“.

Reikia kurti prie miestų daržus-sodus miestų gyventojams

Daugelis iš mūsų atsimena, kiek daug prirašė buvę mūsų engėjai bolševikai apie reikalą sodinti daug daržovių. Be to, praėjusią žiemą jie iškėlė „naują“ mintį: jie paskelbė, kad kitų „broliškųjų respublikų“ pavyzdžiu pas mus būsią pradėti dalinti darbininkams ir smulkiems tarnautojams žemės sklypai prie miestų daržams įsirengti. Tokių daržų, kaip jie tuomet teigė, daug esą apie didžiuosius Tarybų Sąjungos miestus.

Kaip būdinga rusams - bolševikams, jie nugirdo apie gražią, kitur, ir ypatingai D. Vokietijoje, jau seniai įgyvendintą mintį paprastu ir praktišku būdu aprūpinti miestų gyventojus daržovėmis ir sodų vaisiais, jos gerai nesuprato, paskelbė, kad tai tarybinis išradimas ir kad kitose „respublikose“ šitai jau padaryta. Čia, žinoma, jie sumelavo: viena, tas išradimas labai senas ir padarytas ne jų, bet žinomo vokiečių kooperatininko Schreber, antra, Vidurinėje Europoje tokių sodų-daržų begalės, o Tarybų Sąjungoje jų nematyti.

Bolševikai mėgino tą mintį pas mus įgyvendinti: nutarė dalinti darbininkams po 5 arus žemės daržams įsirengti. Tačiau, kiek žinoma, niekas tokių sklypų negavo; tokių mažų sklypų, tiesą pasakius, ir imti niekam neapsimoka, nes jie per maži. Šitas reikalas tokiu būdu buvo sutvarkytas visai bolševikiškai: buvo pasisavinta svetima mintis, ji iškraipyta, buvo pameluota, kad kitose „respublikose“ ji plačiu mastu jau įgyvendinta, o padaryti nieko nepadaryta.

Mintis aprūpinti ir paprastu būdu miestų gyventojus, ypatingai sociališkai žemiau stovinčius, daržovėmis ir sodų vaisiais, duoti jiems sveiko darbo tyrame ore, parūpinti poilsiui vietą — labai sveika. *Šią mintį būtinai reikia mėginti realizuoti neatidėliojant, nes ji tiek miestams, tiek pačiai valstybei tik naudą žada.*

Pažiūrėkime, kas yra tie priemiesčių sodai — daržai ir kaip Lietuvoje galima jų įsirengti. Jų įrengimas gana paprastas. Susitarę keli, keliolika ar keliasdešimts žmonių įsigyja žemės sklypelį netoli nuo miesto, arti gero kelio ir, pageidaujama, prie miško, parko ir vandens. Vėliau ta žmonių grupė dalinasi, tik, žinoma, ne bolševikišku pavyzdžiu po juokingai mažą plotą (5 a), bet po 25—50 arų, o neretai ir po daugiau. Anksčiau ar vėliau kiekvienas daržininkas savo žemę aptveria tvora, pasistato, dažniausia iš lentų, būdelę įrankiams pasidėti, kavos vasarą išsigerti, o jauniems žmonėms šiltu metu ir pamiegoti. Būdelės gali būti labai paprastos ir pigios, gali būti geresnės ir brangesnės. Žemė naudojama individualiai sodams ir daržams.

Tokiuose sklypeliuose žemės purenimas dažniausiai atliekamas kastuvais, bet jie gali būti suariami ir arklį laikančio žmogaus, kuris paprastai eina, be to, ir ištisos sklypų eilės sargo - prižiūrėtojo pareigas.

Naudos iš tokių sodų-daržų būna, kaip sakyta, keleriopos. Visų pirma, valstybei jie naudingi tuo, kad išnaudojama iki tol jokios naudos nedavusi darbo jėga. Be to, daržas ir sodas, kaip daugeliui žinoma, duoda nepalyginti daugiau maisto ,kaip lauko kultūros. Pav., iš 1 ha dobilų gaunama 720 maisto kolonijų, miežių — 1.348, rugių — 5.510, kopūstų — 12.500, valgomų morkų — 12.800, bulvių — 15.130 ir t. t. *Rengiant tokius daržus-sodus, tokiu būdu žymiai padidinama atitinkamų plotų gamyba.* Iš to visas kraštas turi naudos. Miestui jie patogūs tuo, kad *jie papuošia miesto apylinkes ir palengvina socialinių klausimų sprendimą.*

Pagaliau, tokių daržų savininkai turi dvigubos naudos: iš vienos pusės, tuo būdu žymiai palengvėja šeimų mitybos reikalai, ypač sunkesniais mitybos požiūriu laikotarpiais; iš antros pusės, darbininkų, tarnautojų ir kitų miesto gyventojų šeimos nariai gauna pasimankštyti tyrame ore ir sveikose kaimo sąlygose, šventadieniais ar popiečiais gražiai pailsėti, pasimaudyti ir t. t.

Kaunas turi, galima sakyti, idealių sąlygų tokiems sodams-daržams rengti. Tam reikalui tinka Jonavos, Raudondvario, Kačerginės, Garliavos plentų apylinkės, pakeliai iš Vilijampolės, A. Panemunės ir t. t. Tinkamais tam reikalui žemės sklypeliais lengvai galima aprūpinti visas be išimties Kauno gyventojų šeimas. Visur būtų patogus susisiekimas laivais, laiveliais, autobusais, dviračiais ir kitokiomis susisiekimo priemonėmis.

DR. J. KRIKŠČIŪNAS

Iš visos Lietuvos

RAUDONOJI MEDŽIOKLĖ VEPRIUOSE

Birželio mėn. 14 d. anksti rytą du sunkvežimiai su dviem porom čekistų ir dviem Veprių išgamom ėmė drumsti ir taip jau neramią Veprių gyventojų nuotaiką. Tuojau visi sužinojo, kad suimami kai kurie to valsčiaus gyventojai ir kažkur išvežami.

Veprių miestelyje raudonieji sustojo prie vietos žemės ūkio mokyklos mokytojo, valstybinio ūkio vedėjo agronomo Strazdo buto. Jį paėmė su žmona ir pusės metų dukrele. Iš Veprių valsčiaus iš viso išvežė devyniolika asmenų. Neramūs buvo ir likusieji, nes tuojau pasklido kalbos, kad bus vežama ir daugiau vepriečių.

Vl. R.

PILVIŠKIAI

Vokiečių armijai įžengus į Pilviškius, buvo suorganizuotas Pagalbos komitetas ir policija. Besislapstą bolševikų kariai ir vietos komunistai greit buvo surankioti. Ūkininkams, karo metu nustojusiems arklių, jie parūpinti. Išveztųjų ūkiuose darbai dirbami talka. Nukentėjusiems nuo karo organizuojama parama. Dideliuose ūkiuose dirbama tvarkingai. Žemės ūkio darbus dirbti privalo atsiųsti žydai ir miestelio darbininkai.

Organizuojami keli kooperatyvai. Visos apylinkės pieninės veikia. „Maistas“ iš ūkininkų supirko didelį bekonų ir raguočių skaičių.

Miestelis nuo karo mažai tenukentėjo. Vietoj sudegusios senosios medinės bažnyčios bus pradėta statyti nauja — mūrinė. Jos statybai jau iš anksčiau pasirengta.

TRUSKAVA

Į tolimosios Sov. Rusijos sritis iš Truskavos išvežti mok. Pr. Miknevičius ir Piliponių šeima iš Pagilupio km. Pas Šukonių seniūnijos seniūną, seną komunistų veikėją, buvo atrasti sąrašai naujam išvežimui. Vien tik iš Šubronių kaimo buvo numatyta išvešti dešimt šeimų.

Dabar truskaviečiai gausiai aukoja L. Raudonajam Kryžiui.

KALTINĖNAI

Kaltinėnų miestelis ir aplinkiniai kaimai nuo karo beveik nenukentėjo. Miestelyje apsaugos būrys palaiko tvarką. Yra policija ir valsčiaus savivaldybė. Veikia paštas ir kooperatyvas.

Ūkininkai nesibijo dėl rytojaus, ir todėl dirba su geriausia nuotaika.

JURBARKAS

Bolševikų viešpatavimo laikais Jurbarkas buvo įtrauktas į draudžiamąją pasienio zoną. Todėl, be paprasto neplaningo kirtimo, miškas čia buvo naikinamas ištisais kvartalais. Dabar miškų administracija imasi visų galimų priemonių miško ūkio tvarkai atstatyti: uždraustas ganymas, neišvežtoji miško medžiaga nužievėjama, griaunamos bolševikų iš nukirstų medžių suverstos „prieštankinės kliūtys“ ir t. t.

Apylinkėje ir mieste jau kuris laikas įvestos kortelės, pirmojo reikalingumo prekėms nustatytos tvirtos kainos. Tuo būdu padarytas galas uodegoms ir spekuliacijai.

ŠUMSKAI

Sudarytas komitetas politiniams kaliniams, ištremtiesiems ir nukentėjusiems nuo karo šelpti. Per tris dienas surinkta pinigais 2728 rb (neskaitant jau anksčiau įneštų į banką 948 rb) ir daug aukų daiktais.

KRONIKA

ATS. PLK. J. PETRUITIS

vakar atvyko į Kauną. Suimtas 1940 m. gruodžio 23 d., jisai buvo laikomas Kauno kalėjime, birželio 22 d. buvo išvežtas į Tarybų S-gą ir nugabentas ligi Červinės. Iš ats. plk. Petruičio kalinimo draugų liko gyvi ir grįžo plk. Tumas, plk. Šova, stud. Zaleskis (iš Šiaulių) ir dar keli. Jo akyse buvo bolševikų nužudyti plk. Rusteika (buvęs Kauno burm.), p. Pranckūnienė, Juozas Zdanavičius, Bikinas. Ats. plk. Petruitis ketina ilsėtis Alytuj ir pasižadėjo parašyti bei mums atsiųsti atsiminimus apie nuostabius savo ir likimo draugų išgyvenimus.

TARPTAUTINIS RAUDONASIS KRYŽIUS PAINFORMUOTAS APIE BOLŠEVIKŲ ŽIAURUMUS

Kaip žinoma, rusų bolševikai, bėgdami iš Lietuvos nuo galingo vokiečių ginklo, nepaprastai žiauriai išžudė daug civilinių žmonių, niekam niekuo nenusikaltusių. Apie tas žudynes Lietuvos Raudonasis Kryžius pranešė Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui Ženevoje, prašydamas imtis žygių prieš šį negirdėtą tarptautinės teisės bei žmoniškumo pažeidimą.

PAMALDOS UŽ ŽUVUSIUS PARTIZANUS

Už laisvės kovoje su raudonaisiais žuvusius partizanus, rytoj 9 val. rytą Jėzuitų bažnyčioje bus pamaldos. Vakare 20 val. bus padėtas vainikas.

NEVAŽIUOKITE IŠ PROVINCIJOS Į KAUNĄ PAŠALPŲ

Yra daug žmonių, kurie nukentėjo dėl karo ir dabar vyksta į Kauną, tikėdamiesi gauti iš Raudonojo Kryžiaus paramos. Raudonojo Kryžiaus Vyr. Įgaliotinio įstaiga prašo tokius asmenis į Kauną nevykti, bet kreiptis vietoje į Raudonojo Kryžiaus nukent. nuo karo šelpti komitetą. Kur tokio komiteto nėra, prašom kreiptis į vietos savivaldybę.

PALANGOS PIONIERIŲ STOVYKLOS VAIKŲ LIKIMAS

Grupė tėvų, gyv. Kauno mieste, buvo iškeliavę į Palangą savo išvežtų vaikų ieškoti. Iš Palangos jie nukeliavo į Latviją. Lankėsi Liepojuje, Rygoje ir kituose Latvijos miestuose. Dalis ieškotojų buvo nuvažiavę su Latvijos Raudonojo Kryžiaus ekspedicija net už Pskovo. Ostrove jiems buvo pranešta, kad buvęs subombarduotas vienas bolševikų municijos traukinys, kuriuo buvo vežami ir vaikai, bet kokie vaikai buvę tuo traukiniu vežami, išaiškinti nepavyko.

KOOPERATYVAI PRIVALO TEIKTI LIETŪKIUI PREKIŲ APYVARTOS ŽINIAS

KAUNAS. VII. 31. ELTA. Pildant vokiečių ūkio komendanto (Wirtschaftskommando) įsakymą, visi kooperatyvai kas dešimtis dienų, t. y. kiekvieno mėnesio pirmą, vienuoliktą ir dvidešimtą dienomis, teikia žinias apie įvykusią prekių apyvartą.

Nustatytos formos prekių apyvartos žiniaraščius — sąrašus Lietūkis, atspausdinęs, pasiuntė į apskritis, iš kur kooperatyvai juos atsiima patys.

Reikalaujamas prekių žinias kooperatyvai Lietūkio skyriams arba rajoniniams kooperatyvams pateikia per tris dienas po kiekvienos dekados, t. y. po 1, 10 ir 20 dienos kiekvieno mėnesio.

Kooperatyvai prekių apyvartos žiniaraščius sudaro tokia tvarka:

Surašę atskirų sandėlių ir krautuvių prekes, sudaro bendrą viso kooperatyvo suvestinį prekių sąrašą dviejuose egz., iš kurių vieną egz. (originalą) siunčia Lietūkiui ir antrą — pasilieka sau.

Lietūkio skyriai ir kooperatyvai, kurie laiko urmo arba didesnius prekių sandėlius, prekių apyvartos žiniaraščius sudaro iš knygų pagal prekių kiekinį apskaitymą, o mažmenų krautuvės — iš natūros ir esamų dokumentų.

Lietūkio skyriai ir rajoniniai kooperatyvai savo ir kooperatyvų prekių apyvartos žiniaraščius Lietūkiui pateikia per penkias dienas po kiekvienos dekados.

SULAIKYKIME NETIKRUS AUKŲ RINKĖJUS

Kaune ir kitur pastebėta įtartinų asmenų, kurie, prisidengę Raudonojo Kryžiaus nuo karo nukentėjusiems šelpti komiteto vardu, renka aukas. Tokiuos asmenis reikia atiduoti policijai. Tikrieji Raudonojo Kryžiaus talkininkai — aukų rinkėjai — turi atitinkamus Raud. Kryžiaus Vyr. Įgaliotinio įstaigos pažymėjimus su Raud. Kryžiaus Vyr. Valdybos antspaudu, be to, aukotojams išduoda atitinkamus kvitus, taip pat Raud. Kryžiaus Valdybos antspaudu patvirtintus.

Į LAISVĘ

Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas. Duonelaičio 24, tel. 26375 ir 22430.

SPORTAS

Futbolo rungtynės tarp Kauno miesto ir priemiesčių rinktinių po neįdomios kovos baigėti neįprasta pasekme Kauno miesto naudai 9:4 (5:1).

Rungtynės buvo visu pusvalandžiu pavėluotos ir žiūrovui nesudarė tikėto įspūdžio. Rinktinės žaidė nepilnų sudėčių ir buvo pasirodę futbolininkų, kuriuos matyti žaidžiant jau buvome atpratę. Apskritai, susitikimas nepatenkino ir buvo daugiau groteskinio pobūdžio.

Žymiai didesnio susidomėjimo sukėlė dviratininkų lenktynės 10 km su baigmėmis kas kilometras. Dalyvavo septyni dviratininkai. Po atkaklios kovos pirmą vietą laimėjo Juodžbalis, parodęs laiką 17:33,3 min. Antrą vietą iškovojo Paršaitis 17:34,0 min. Tarp jų ir vyko didžioji kova. Po lenktynių KKR direktorius A. Keturakis laimėtojui įteikė dovaną.

ATĖNAI. E. Jeruzalės radijo pranešimu, tarp Irako ir Sirijos vėl užmegzti prekybos santykiai. Sirija įsiveža iš Irako daug prekių, kurios iš dalies tranzito keliu gabenamos per Iraką iš kitų kraštų. Irakas savo ruožtu gauna įvairių produktų iš Sirijos. Šiuose mainuose Basros uostas vaidina labai svarbų vaidmenį.

RADIJO PROGRAMA

ŠEŠTADIENIS, VIII. 2.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios, rytinis koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinio koncerto tęsinys; 7.30 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 8.00—12.00 val.. Pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus, laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Informacijos; 13.00 Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tęsinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16 val. 16.00 Garsų paradas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Trio iš Dvoržako operos „Undinė“. Atlieka Adomaitienė, Kudabaitė ir Pupėnaitė; 17.30 Kartojimas žinių, skaitytų 12 val., iš laikraščių, pranešimai; 18.00 Vasaros vakaro šnekos (muzikoj ir poezijoj); 19.00 — Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Vokiškai lietuviams; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, iš laikraščių, programa rytdienai; 21.00 Linksmavakaris; 22.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių vokiečių kalba, Eltos žinios; 22.30 Programos pabaiga.

„Žaibo“ spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

Surašyti istorinius faktus

Kiekvieno, tur būt, patirta, kad ne visi išgyvenimai žmogaus atmintyje lieka tie patys. Vieni per ilgesnį laiką išblėsta, kiti visai išblunka, treti — išlieka ryškūs. Kai kurių, kad ir gerai žinotų, faktų kartais visai nebegalima atsiminti. Tokiais atvejais žmogui net keista pasidaro, kad ką tik žinota viskas, bet po tam tikro laiko tarpo daug kas primiršta. Todėl įprasta visus reikšmingus istorinius faktus užrašyti.

Dabartiniais laikais visi Lietuvos gyventojai taip pat turėjo visą eilę išgyvenimų. Vis viena, kur keno būta, tačiau visus lietė pastarieji nuotykiai ir įvykiai, pagaliau, kautynės ir net žudynės. Kitaip tariant, kiekvienas Lietuvos gyventojas buvo tam tikrų istorinių faktų liudininkas. Tie pat kurios vietos istoriniai faktai neturėtų būti užmiršti. Tiesa, tokiais reikalais jau padėjo rūpintis įstaigos ir pareigūnai, kuriems tai priklauso. Tai daugiau liečia vidurkio kultūros centrus, tačiau reikia galvoti ir apie savivaldybių konkrečius žygius.

Visi įvykiai, nuotykiai, reiškiniai susieti su kai kuria Lietuvos vieta. Anksčiau savivaldybės turėjo savo pareigą surašyti savo vietos istoriją. Kaip žinia, savivaldybės buvo net savo vietos istorijų arba monografijų parūpinusios. Tačiau niekas negalėtų tvirtinti, kad tai buvo geros ir išsamios vietos istorijos. Bet vis tiek niekas negalėtų neigti, kad tokios vietų savivaldybių parūpintos monografijos nebūtų buvusi gera medžiaga bendrai Lietuvos istorijai. Todėl vietos istorijos, kad ir pačių savivaldybių rūpesčiu parašytos, vis dėlto buvo ir yra rašytinos.

Teks kiekvienam sutikti, kad vėliau arba atidėtinai surašant faktus ir datas, galės įsibrauti klaidų arba išskils kai kurių klausimų. Tai liudija kad ir netolimos praeities istorijos nuotykiai. Kiek klausimų iškilo dėl datos, fakto ir kitų aplinkybių. Pagaliau, patys istorikai tvirtina, kad netikra istorija, kur viskas bandoma iš atsiminimų atstatyti. Pagaliau, jei ir atstatoma, tai vis dėlto su tam tikru vargu. O tokio vargo visai nebūtų buvę, jei netolimos praeities laikais vietos savivaldybių būtų apie tai pagalvota ir įsipareigota.

Tačiau šiandien visai kitaip tenka pasielgti. Reikia tiksliai atstatyti visų istorinių įvykių ir faktų grandį. Pirmiausia tai liečia istorinius tarybinės santvarkos faktus. Turi būti tiksliai atstatytos datos ir įvykių vaizdai. Pagaliau, lygiagrečiai su faktais ir datomis galima padaryti konkrečių išvadų. Juo labiau tai reikia padaryti, kad tarybinės santvarkos laikais reikšmingų istorinių faktų negalima buvo surašyti.

Nemažiau tenka pasirūpinti ir pastarųjų įvykių faktais. Čia jau palyginti lengvas darbas. Tai todėl, kad visi atsiminimai, visi faktai tebėra gyvi. Jei kuri nors diena atmintyje ir nebūtų visai tiksli, tai vis dėlto nesunku ją tiksliai atstatyti. Čia ypač tenka atkreipti dėmesį į bolševikų pastangas išsilaikyti Lietuvoje. O taip pat į būdus, kaip to norėta pasiekti. Pagaliau, ar jų vienų to siekta, ar ir keno padedamų. Vėl abiem atvejais reikalinga tiksli, konkreti medžiaga. Čia savaime iškils ir pačių gyventojų pasipriešinimo veiksmai, pagaliau, kautynių eiga. Visa tai turi būti aprašyta tiksliai vietos ir laiko atžvilgiu. Vietos aplinkybes aiškinant, pravartu nubraižyti net tam tikrų žemėlapių.

Drauge su vietos istorijos faktais iškils ir vokiečių kariuomenės didingas žygis. Čia nebetenka abejoti, kad bus sužymėti visi istoriniai faktai ir vietos gyventojų draugiški veiksmai. Tik visa tai tenka priminti, kad pastarųjų aplinkybių atžvilgiu vėl tenka viską tiksliai ir konkrečiai pažymėti. Jei visa tai bus padaryta, tai Lietuvos istorijai atiteks tiksli, konkreti, neiškraipyta medžiaga.

Tiesa, jei kas manytų kad istorijos faktų registravimas yra tik vėlesnių dienų reikalas, tai tokia nuomonė nebūtų visai teisinga. Vėlesnio laiko dalykas yra suskirstyti medžiagą, padaryti tam tikrų išvadų, bet pačią medžiagą reikia tuoj pat sutvarkyti. Šalia kitų gyvenimo reikalų turi būti tvarkomas ir šis reikalas.

RYGOS PAĖMIMAS

Kautynės prie latvių sostinės vyko ir Ryga buvo paimta veik lygiai prieš mėnesį. Šį reportažą apie aną spindintį vokiečių ginklo laimėjimą, kuris kartu buvo ir latvių tautos išvadavimas, išsivertėme iš Rygoje einančio latvių laikraščio „Tėvija" liepos 22 d. Nr. 19.

Pro išdužusį langą kambarin veržiasi atkaklus motoro urzgimas. Jau daugiau kaip valanda, kai kažkokia mašina stengiasi nutempti nuo tramvajaus bėgių sudegusį bolševikų tanką, bet tatai nevyksta, nes bedegdamas tas griozdas sutirpdė gatvės asfaltą ir giliai į jį įklimpo. Už kokių 30 metrų stovi dar vienas; jo bokštą nunešė vokiečių artilerijos sviedinys. Taį kovos tankai, kuone tokio pat dydžio, kokius kad turėjo prancūzai ir su kokiais vokiečiams yra tekę turėti reikalo prieš metus Vakaruose.

Tiems, kurie Rygą buvo pamilę, liūdna dabar žiūrėti į šitą miestą.

Visiems gerai žinomas miesto siluetas jau nebe tas:

nebėra aukštojo šv. Petro bažnyčios bokšto, iš juodgalvių namų belikęs tiktai apdegęs fasadas, gi viršum senamiesčio kyla lavonų ir dūmų tvaikas. Nebūtų nė gailesčio, jeigu tatai būtų pasidarę miestą puolant ir bombarduojant; bet taip nėra. Vokiečių karo vadovybė dienų dienomis rūpestingai stengėsi palikti ir išsaugoti Rygos kultūrines vertybes;

visus sunaikinimus reikia įrašyti bolševikų sąskaiton.

Ir šv. Petro bažnyčios bokštą nugriovė ne vokiečių patrankų sviediniai, bet bolševikų sprogdinimas.

Bolševikų priešinimasis Rygoje neturi nieko bendra su miestų gynimais, kokius kad žinome iš karų istorijos. Šis jų priešinimasis yra Lenino ir jo įpėdinių taktikos nurodymų praktinis pritaikymas. Pagal tą bolševikinę taktiką kiekvienas karys kiek įmanydamas vengia atvirų kautynių, bet šaudo, žudo ir sprogdina iš pasalų. Bolševikai šaudo iš rūsių, nuo stogų, iš namų langų, apsirengę civiliniais drabužiais, nė kiek nepaisydami, kad tokiu būdu jie išstato mirties pavojui nė kuo nedėtus ir nekaltus civilinius gyventojus. Žmogaus gyvybė bolševikams neturi jokios vertės. Bolševikų taktikai gelbsti taip pat ir ligi kraštutinumo vedąs jų karių bukaprotiškumas. Šitie primityvūs proletarai bei paprasti bernai tiki savo komisarų melui, esą, vokiečiai šaudą visus belaisvius; jeigu tas melas negelbsti, tai dar pridedamas grasinimas, jog ir

iš vokiečių nelaisvės namo grįžę būsią sušaudyti.

Su šitokiu priešu teko turėti reikalą vokiečių karo pajėgų dalims, besiruošiančioms užimti Rygą. Tūlas smogiamasis vienetas, karininko Lascho vadovaujamas, išvalęs nuo bolševikų Bokštakalnio skersgatvius, pradeda pulti. Jo būrys veržiasi per tiltą. Štai, jau pasiektas kitas tilto galas; atrodo, jog uždavinys bus jau atliktas.

Visas Dauguvos pakraštys nuo pilies ligi stoties virsta atkaklių kautynių lauku.

Į darbą paleidžiami kulkosvaidžiai, šautuvai ir rankinės granatos, pistoletai ir nedidelės patrankėlės. Priešo nuostoliai dideli; šiose kautynėse, kurios buvo vienos iš smarkiausiųjų šiame kare, krinta ir nevienas narsus vokiečių karys. Aplinkinių namų sienos kaip rėtis kulkų subadytos, o gatvėse klakso sunkieji bolševikų tankai.

Bet raudonieji iš miesto dar neišguiti. Vokiečių karinė vadovybė nutaria miestą imti iš pietų, kaip ir 1917 m. Šis darbas pavedamas pionieriams, kurie jau nevieną kartą yra parodę, ką gali. Jau Lenkijos kare jie, nepaisydami priešo ugnies, statė tiltus prie Mlavos ir Pultusko, Vakaruose per Maaso upę ir Julijonos bei Alberto kanalus, padėjo savo draugams prie Diunkircheno ir prieš keletą dienų praskynė kelią ties Gargždais ir laidavo perėjimą per Ventą. Prie šitų pionierių prijungtas vienas kautynėse išbandytas batalijonas, dalyvavęs Reno forsavime ties Breisachu.

Naktį pionieriai išsipila divizijos priešakyje.

kuriai iš pradžių duotas ribotas uždavinys — išvalyti mažąsias bokštakalnio gatveles ir tada paruošti perėjimą per Dauguvą. Tokia vieta parenkama Dauguva aukštyn. Žvalgai praneša, kad tenai priešo nėra. Nors apie priešą pačiame Rygos mieste žinių trūksta, bet plk. U. nusprendžia savo žinioje esamomis jėgomis vykdyti perėjimą.

Naktis iš birželio 30 į liepos 1 d. Apie 8 val. vakaro prasideda karo jėgų perkėlimas per Dauguvą. Kitoje pusėje tuoj sudaroma kokių trijų kilometrų pločio atramos juosta, iš kurios bus rengiamas puolimas į rytus ir pietryčius. Laivais perkeliama ir artilerija.

Komunistai bei žydai — šnipai, matyt, šį vokiečių žygį bus pastebėję. Jau pirmuosius pionierių darbus pradeda trukdyti smarki artilerijos ugnis. Naktį raudonieji bando pradėti priešpuolį. Iš tamsos greit išneria tankas ir pradeda šaudyti iš kulkosvaidžių, bet 2 vokiečių prieštankiniai pabūklai jį tuoj uždega. Apie 2 val. naktį visus sukrečia didžiulis trenksmas, ir du milžiniški dūmų stulpai rodo, jog bolševikai rytuose kažką sprogdina.

7 val. ryto prasideda puolimas.

Pionierių majoras, kuris jau Didžiajame kare kovėsi prie Rygos, duoda įsakymą. Pirmosios kuopos įsiveržia į Maskvos priemiestį — bolševikų ir žydų rajoną. Su didžiausiu dėmesiu kareiviai patikrina visas gatveles, nes bolševikų taktika reikalauja, kad į kiekvieną menkniekį būtų atkreipta akis. Greit likviduojami bolševikų kariai ir civiliškai apsirengę šaudytojai, susimetę rinkos halėse. Iš vieno kito namo sutraška kulkosvaidžių bei šautuvų šūviai. Į tuos namus nusikreipia patrankų žiotys. Iš Dauguvos pusės bolševikai bando staiga pulti granatomis, bet juos greit nutildo vokiečių granatų ugnis. Dar ir kitoje Dauguvos pusėje bolševikai, paėmę ginklus nuo užmuštų savo karių, bando pašaudyti, bet greit jie sutvarkomi, ir priešo judėjimas visame pakraštyje sustoja.

Liepos 1 d. popiet pulkininkas U. praneša:

„Ryga išvalyta".

Uždavinys įvykdytas; jį vykdant pirmosiose eilėse kovėsi pats vadas. Bolševikų visus metus kankinta tauta sveikina savo išvaduotojus. „Sveikinam jus!" — šaukia Rygos gyventojai kiekvienam vokiečių kariui. Gi pilkosios kolonos be paliovos veržiasi į rytus, toliau į frontą, kur žmonijos priešui smogiami mirtini smūgiai.

STOCKHOLMAS. E. Reuterio žiniomis, britų užsienių reikalų ministeris Edenas liepos 31 dienos vakare vieną po kito priėmė sovietų ambasadorių Maiskį ir Jungtinių Amerikos Valstybių ambasadorių Winantą.

Elektros lemputė padėjo sunaikinti tanką

Atsitiko taip, kad puolant Stalino liniją prieštankinė tarnyba savotišku būdu sunaikino bolševikų tanką. Prieš mus iškyla vieno hamburgiečio grandinio vaizdas. Grandinis buvo paėmęs ir belaisvių. Tuo metu, kai naktis atliepdavo artilerijos dvikovos šūvių ir sprogimų aidus, tuo metu, kai prieš degančius namus tauškėjo kulkosvaidžiai ir kai pro mus tarškėdamos traukos mašinos sunkiai vežė į apkasus patrankas, išgirdome grandinio pranešimą.

Bolševikai buvo javų pakraštyje. Naktis — nors į akį durk. Todėl prieštankinės apsaugos vyrai kamanė, kad po karštų nakties kautynių naktis bus palyginti rami. Tačiau staiga puskarininkis parodo ranka pirmyn. Ir iš tikro ten matyti bolševikų tankas. Nors tankas nejuda, tačiau susprogdinti jį reikia.

Vienas vyras šliaužia pirmyn. Suspaudęs rankoje neša jis užtaisą. Jei tankas nejuda ir nešaudo, tai geriausia prislinkti. Sunkiai alsuodamas ir prakaituodamas, šliaužia vyras artyn. Jis nori pakišti užtaisą. Tik staiga ketaus milžinas pradeda judėti ir iš visų jėgų šaudyti.

Grandiniui ateina į galvą drąsi mintis. Jis, neilgai galvodamas, pašoka ir pakabina ant tanko žibančią elektros lemputę. Tada vėl krinta atgal ir laukia. Dabar šaudo iš paskos prieštankinė apsauga.

Nakties tamsumoje tarškėdamas juda tanko žiburys. Taip gerai matyti naktį taikinį dar niekados nepasitaikė. O visa kita vyko labai greitai. Jau po keleto šūvių tankas buvo nugalėtas. Girdėti pataikymas, duslus sprogimas, ir tanko jau tik skeveldros. Štai ir liepsnos kyla aukštyn, o prieštankinės apsaugos vyrai džiaugdamiesi ploja vienas kitam per petį.

(„Feldzeitung")

Rasta įdomių bolševikų žemėlapių ir planų

BERLYNAS. E. Srityje tarp Baltstogės ir Baranovičių paėmus Želvos miestelį, vokiečių kariuomenė užtiko neseniai iškastą duobę, kuri dar ne visai buvo žemėmis užpilta. Greitai padarius tyrimą, paaiškėjo, kad bėgantieji sovietai čia buvo užkasę svarbių dokumentų ir žemėlapių. Rasti įdomūs įsakymai ir nurodymai sovietų kariuomenei, o taip pat daug vokiečių miestų žemėlapių. Šie žemėlapiai yra iš netoli buvusio bolševikų aerodromo. Tuos žemėlapius bolševikai atspausdino 1940 metais Maskvos valstybinėje spaustuvėje, ir juose buvo pažymėti Reicho miestų kariniai taikiniai, kuriuos sovietai turėjo bombarduoti. Žemėlapių yra geografinių, ūkinių ir metereologinių. Taip pat rasta nuotraukų, kurias padarė sovietų agentai. Tie tikslai, kurie sovietams atrodė svarbūs, pabraukti raudonais brūkšniais. Magdeburgo žemėlapyje, kuris pažymėtas slaptu 155 numeriu, raudonai pabraukta bažnyčia ir socialinis institutas. Šiuo žemėlapių radiniu, kaip vokiečių sluoksniuose pabrėžiama, padidėja gausi įrodomoji medžiaga, kuri leidžia tvirtai spręsti, kad bolševikai ruošėsi pulti Vokietiją.

RYTŲ FRONTE ŽUVO GENERALFELDMARŠALO KEITELIO SŪNUS

BERLYNAS. E. Kovose Rytų fronte žuvo vieno artilerijos pulko leitenantas Hans Georg Keitelis, jauniausias generalfeldmaršalo Keitelio sūnus.

Kas daroma socialinio draudimo reikalu

KAUNAS. VII. 30. ELTA. Jau yra parengti laikinieji socialinio draudimo nuostatai. Socialinis draudimas Lietuvoje jais tvarkomas kiek kitaip, negu anksčiau. Tai nebus nei senasis ligonių kasų, nei bolševikinis socialinio draudimo įstatymas, turėjęs aibę blogumų.

Laikinaisiais socialinio draudimo nuostatais visi dirbantieji ir jų išlaikomieji šeimos nariai draudžiami darbdavio lėšomis. Draudimas neliečia asmenų, samdomų laikinam darbui — pramonėje ligi 15 dienų ir žemės ūkyje — ligi vieno mėnesio, ir asmenų, uždirbančių mėnesiui per 1.000 rublių.

Palyginus su bolševikiniu socialinio draudimo įstatymu, žymiai sumažinami draudimo įnašai. Pačius įnašus tektų mokėti rečiau. Pašalpos skiriamos didesnės. Skiriant pašalpą, atsižvelgiama į darbo stažą, socialinę padėtį ir draudžiamojo išlaikomų asmenų skaičių. Gydymas nemokamas, tačiau už vaistus reikės mokėti 50%. Už sanatorinį gydymą ir poilsį vasarvietėse tam tikrą dalį teks mokėti ir juo besinaudojančiam draudžiamajam.

Argentinoje kyla sąjūdis prieš jankių imperializmą

BUENOS AIRESAS. E. Argentiniečių nacionalistinės sąjungos „Alianza de la Juventud Nacionalista" vadas generolas A. D. Bautista Molina pasiūlė vidaus reikalų ministerijai oficialiai pripažinti tą sąjungą partija. Sąjunga pastatė sau uždavinį kovoti už krašto neutralumą ir ūkinę nepriklausomybę. Tos organizacijos oficialus informacijos organas yra savaitraštis „Liberacion". Jis išėjo pirmą kartą. Įžangos žodyje generolas Molinas pasisako prieš „jankių imperializmą". Jis pareiškia, kad tamsiosios jėgos dirbančios, norėdamos įtraukti ispanų Ameriką ir ypatingai Argentiną į Jungtinių Valstybių imperializmo tinklą. Tačiau tautoje vis stipriau bręsta tautinis susipratimas. Argentinos jaunimo žiedas jau žygiuoja sąjungos eilėse. Kiekvieno piliečio pareiga esanti sekti paskui išsilaisvinimo vėliavą, kurią iškėlė ši sąjunga. Jau pasireiškė stiprių priešingų srovių, kurios mėgina apšmeižti nacionalistus, kuriems suverčiama kaltė, kad Argentina per juos esanti atidaryta svetimoms įtakoms. Šitie šmeižėjų sluoksniai buvo kaip tik tie, kurie ne tik mėgino palikti ir toliau svetimose rankose krašto žemės turtus ir kitus gamtos turtus, bet net pritarė svetimų bazių prie la Platos upės įsteigimui. Tačiau paskutiniai įvykiai atidarė akis Argentinos gyventojams. Jungtinių Valstybių ambasada ne veltui pradėjo karštligišką veiklą, norėdama visus Argentinos pirklius susmukdinti, jei jie nėra solidarūs su vadinama gera kaimynyste. Ūkinio ir socialinio krašto išsivadavimo nuo svetimų įtakų idėja plečiasi, ir jokie sunkumai, baigia Molina, nesutrukdys šitai idėjai laimėti.

Atsistatydino Egipto vyriausybė

STOCKHOLMAS. E. Reuterio žiniomis iš Kairo, atsistatydino Egipto ministerių kabinetas. Tos pačios agentūros pranešimu, naująjį kabinetą sudarysiąs Sirry Paša.

ISTANBULAS. E. Atsistatydinęs Egipto ministeris pirmininkas Hussein Sirry Paša, kuriam taip pat pavesta sudaryti naująjį kabinetą, žiniomis iš Kairo, savo naująjį kabinetą jau sudarė. Savo rašte karaliui Farukui Sirry Paša pažymėjo, kad dėl sunkios padėties reikia sudaryti tokį kabinetą, kuris turėtų tvirčiausią bazę tiek šalyje, tiek parlamente. Naujame kabinete Sirry Paša taip pat pasiima vidaus reikalų ministerio pareigas. Užsienių reikalų ministeris bus Salem Sadek Paša. Ligšiolinis krašto apsaugos ministeris Hassan Sadek Paša pasilieka ir toliau.